

Pozitif ve Negatif Ya?I? Ayr?mc?I??? ?lçe?i (PNYAÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Pozitif ve Negatif Ya?I? Ayr?mc?I??? ?lçe?i (PNYAÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29229>

Özet

Pozitif ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i (PNYAÖ), bireylerin ya?l?lara yönelik sahip oldu?u hem olumlu hem de olumsuz tutumlar? kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmek amac?yla Türk popülasyonu için **uyarlama** çal??mas? yap?lm?? **psikometrik** bir ölçektir. Süleyman Yurtta? ve E. Sar?koca taraf?ndan 2018 y?l?nda geli?tirilen bu ölçek, ya?l? ayr?mc?l???n?n karma??k yap?s?n? iki ana boyutta ele almaktad?: **Pozitif Ya?l? Ayr?mc?l??? ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?in yap? geçerli?i** do?rulamaya faktör analizi (DFA) ile incelenmi? ve iki faktörlü modelin verilere iyi uyum sa?lad??? gösterilmi?tir. Ayr?ca, yüksek **güvenilirlik** katsay?lar? ile ölçe?in tutarlı ölçümler sundu?u kan?tlanm??t?r. PNYAÖ, ya?l?lara kar?? tutumlar? bilimsel olarak analiz etmek isteyen ara?t?rmac?lar ve uygulay?c?lar için de?erli bir araçt?r.

Anahtar Kelimeler

ya?l? ayr?mc?l???, pozitif ya?l? ayr?mc?l???, negatif ya?l? ayr?mc?l???, PNYAÖ, **psikometrik özellikler**, ya?l?lık, ayr?mc?lık, tutumlar

Yazarlar

Süleyman Yurtta?, E. Sar?koca

Amaç

Pozitif ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i (PNYAÖ)'nin temel amac?, bireylerin ya?l?lara kar?? besledi?i **pozitif** ve **negatif ya?l? ayr?mc?l??? tutumlar?n?** bilimsel ve sistematik bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, Türk kültürüne özgü ba?lamda ya?l? ayr?mc?l???n?n farklı boyutlar?n? anlamak ve de?erlendirmek için **uyarlanm??** ve geçerlili?i ile güvenilirli?i kan?tlanm?? bir araç olarak tasarlanm??t?r.

Ölçek, ya?l? bireylere yönelik basmakal?p dü?ünceleri, önyarg?lar? ve ayr?mc? davran??lar? hem olumlu (iyi niyetli ancak patronluk taslayan) hem de olumsuz (aç?kça dü?manca) perspektiflerden analiz etmeyi hedeflemektedir. Böylece, **ya?l? ayr?mc?l???n?n** karma??k do?as?n? daha derinlemesine inceleme ve bu alandaki müdahale programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirme imkanı sunmaktad?r.

Yap?

Pozitif ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i (PNYAÖ), ad?ndan da anla??laca?? üzere, **ya?l? ayr?mc?l??? kavram?n?** iki ana boyutta ele almaktad?: **Pozitif Ya?l? Ayr?mc?l??? ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Pozitif ya?l? ayr?mc?l???**, ya?l?lara yönelik olumlu gibi görünen ancak aslında onlar? pasifle?tiren, ba??ml? k?lan veya yeteneklerini küçümseyen tutumlar? ifade eder.

Örne?in, ya?l?lar? sürekli yard?ma muhtaç görme veya onlar?n ad?na karar verme e?ilimi bu kategoriye girer.

Öte yandan, **negatif ya?l? ayr?mc?l???**, ya?l?lara kar?? aç?kça olumsuz, önyarg?l? ve dü?manca tutumlar?, basmakal?p yarg?lar? ve ayr?mc? davran??lar? kapsar. Bu, ya?l?lar? genel olarak hasta, huysuz, toplum için sorun kayna?? olarak görme gibi olumsuz genellemeleri içerir. Ölçek, bu iki farklı boyutu ayrı ayrı de?erlendirerek ya?l? ayr?mc?l??na ili?kin daha nüanslı bir anlay?? sa?lamay? amaçlamaktadır.

Geçerlilik

Ölçe?in **geçerlilik** çal??malar? kapsamında **yap? geçerli?i** incelenmiştir. Bu amaçla, **do?rulay?c? faktör analizi** (DFA) uygulanm?? ve ölçe?in iki faktörlü bir yap?ya sahip oldu?u do?rulanm??tır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen uyum iyili?i indeksleri, ölçe?in alt faktörleri ile genel yap?s? arasında güçlü bir uyum oldu?unu göstermiştir.

Elde edilen uyum iyili?i de?erleri ?unlardır: **RMSEA** 0.062, **NNFI** 0.90 ve **CFI** 0.91. Bu de?erler, kabul edilebilir s?nırlar?n içinde yer almakta olup, Pozitif ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i'nin teorik olarak öngörülen iki faktörlü yap?s?n? istatistiksel olarak desteklemektedir. Bu bulgular, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?arılı bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktadır.

Güvenilirlik

Pozitif ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i'nin **güvenilirlik** düzeyini belirlemek amacıyla **iç tutarlılık** analizleri yapılmıştır. Ölçe?in genel **Cronbach Alfa** katsay?s? 0.801 olarak hesaplanmıştır. Bu de?er, psikometrik ölçme araçlar? için oldukça yüksek ve kabul edilebilir bir **güvenilirlik** düzeyini i?aret etmektedir.

Elde edilen bu yüksek **Cronbach Alfa** de?eri, ölçek maddelerinin birbiriyle tutarlı oldu?unu ve aynı yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir. Bu da ölçe?in tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar verme e?iliminde oldu?unu ve ölçüm hatalar?n?n düşük oldu?unu ortaya koymaktadır.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirme ve uyarlama sürecinde, teorik yap?s?n? desteklemek amacıyla **do?rulay?c? faktör analizi** (DFA) uygulanmıştır. Bu analiz, Pozitif ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i'nin, **Pozitif Ya?l? Ayr?mc?l???** ve **Negatif Ya?l? Ayr?mc?l???** olmak üzere iki ayrı faktörden olu?tu?unu net bir ?ekilde ortaya koymuştur.

DFA sonuçlar?, her bir faktörün ilgili maddelerle güçlü bir ?ekilde ili?kili oldu?unu ve faktörlerin birbirinden ayrıttı?n? göstermiştir. Bu iki faktörlü yap?, **ya?l? ayr?mc?l??n?n** tek boyutlu bir

kavramdan ziyade, hem olumlu hem de olumsuz ifadeleri bar?nd?ran çok boyutlu bir fenomen oldu?unu desteklemektedir. Uyum iyili?i indeksleri (RMSEA=0.062, NNFI=0.90, CFI=0.91) bu iki faktörlü modelin verilere iyi uyum sa?lad???n? teyit etmi?tir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: 5'li **Likert ölçe?i** (1 = Hiç kat?lm?yorum, 5 = Tamamen kat?l?yorum)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyonu

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, ya?l? bireylere yönelik tutumlar? de?erlendirmek isteyen yeti?kin bireyleri hedeflemektedir. Uyarlama çal??mas? Türkiye'deki yeti?kin bir örneklem üzerinde gerçekte?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?lm?lar?n ya?l? ayr?mc?l???na ili?kin tutumlar?n? de?erlendiren bir **öz bildirim ölçe?i**dir. Maddeler 5'li Likert ölçe?i üzerinden derecelendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler

ya?l? ayr?mc?l???, ya?l?l?k, tutumlar, psikometri, ölçek uyarlama, faktör analizi, geçerlilik, güvenilirlik

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut De?il

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: syurttas@bayburt.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Mevcut De?il

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in kullan?m?na ili?kin izinler, ücretlendirme bilgileri ve telif haklar? hakk?nda kaynaklarda detayl? bilgi mevcut de?ildir. Ölçe?in geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas? **2018** y?l?nda yay?mlanm??t?r.

Referanslar

Yurtta?, S., ve Sar?koca,E. (2018). Pozitif ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i (PNYAÖ) geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 22(Özel Say? 2), 1977-1991.

Pozitif ve Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i (PNYAÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir.

Pozitif Ya?l? Ayr?mc?l??? Alt Boyutu ?fadeleri

Ya?l? bir insana, onun etnik kökenine ve dinine bak?lmaks?z?n kötü davran?lmamal?d?r.

Ya?l?lar bilgilidir.

Ya?l?lar çocuklar? ile birlikte ya?amal?d?r.

Sokakta ya?l? insanlara iyi davran?lmaktad?r.

Negatif Ya?l? Ayr?mc?l??? Alt Boyutu ?fadeleri

Ya?l?lar sürekli hastad?r.

Ya?l?lar huysuz ve aksidir.

Ya?l?lar toplum için büyük bir sorun kayna??d?r.